

บ้านเรียนมรดกใหม่: การให้การศึกษแบบองค์รวมผ่านละคร*

Moradokmai Homeschool:

Holistic Education via Theatre

ฐานชน จันทร์เรือง**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง บ้านเรียนมรดกใหม่: การให้การศึกษแบบองค์รวมผ่านละคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนของบ้านเรียนมรดกใหม่เรื่องวิธีการให้ความรู้แบบองค์รวมผ่านละครแก่เยาวชน รวมถึงพัฒนาการของบ้านเรียนมรดกใหม่และความแตกต่างจากบ้านเรียนอื่น ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ขอบเขตด้านเวลา คือ พ.ศ. 2549 - พ.ศ.2555 ผลการศึกษาพบว่า บ้านเรียนมรดกใหม่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนประมาณ 40 คน และครู 16 คน ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอน ใช้รูปแบบของบ้านเรียนประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักรรละคร ซึ่งพัฒนาการมาจากการเป็นคณะละครที่ผลิตละครเวทีสัญจรเพื่อการศึกษา โดยก่อนหน้านั้นภายใต้

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง บ้านเรียนมรดกใหม่: การให้การศึกษแบบองค์รวมผ่านละคร Moradokmai Homeschool : Holistic Education via Theatre

** นิสิตบัณฑิตศึกษาลัทธิสุนทรศิลป์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา; อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ภาวดี มหาจันทร์, พันตำรวจเอก ดร.ยิ่งยศ เทพจำนงค์

การนำของ อาจารย์ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง คณะละครมรดกใหม่มีวิวัฒนาการจากรายการโทรทัศน์ มาสู่ละครเวทีเชิงพาณิชย์ จนค้นพบแนวทางของการใช้ละครเพื่อพัฒนาและสนับสนุนการศึกษาในระบบ จนถึงการใช้ละครเพื่อสร้างการศึกษาเรียนรู้แบบองค์รวม ทั้งในมิติการใช้ชีวิตและการทำงาน สร้างหลักสูตรเฉพาะคนและผ่านการรับรองจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดปทุมธานี ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ การให้การศึกษาแบบองค์รวมของบ้านเรียนมรดกใหม่มีวิธีการคือ ใช้ละครเป็นจุดเริ่มต้น นักเรียนจะได้เรียนรู้วิชาต่าง ๆ ทั้งแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านการแสดงละครในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวิชานั้น ๆ จากนั้นครูผู้สอนจะเชื่อมโยงและอธิบายเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้กับนักเรียน รวมทั้งการให้นักเรียนเป็นผู้สร้างละครด้วยตนเองด้วย บ้านเรียนมรดกใหม่มีวิธีการศึกษาแบบผสมผสานหลายวิธีดังนี้, ศึกษาโดยยึดหลักปรัชญา 6 ข้อของคณะละครมรดกใหม่ ได้แก่ (1) พร้อมใจกันทำพร้อมใจกันเลิก (2) ทำแล้วทำเล่าจนทำได้ (3) อยู่อย่างต่ำทำอย่างสูง (4) ผั่วที่ผล ทำที่เหตุ (5) ไม่มีเรื่องเล่าที่เล่า ไม่ได้มีแต่นักแสดงที่เล่าไม่เป็น (6) เป็นอย่างที่ยิน เป็นอย่างที่ย่าน เป็นอย่างที่ยอน ปรัชญาทั้งหกข้อนี้เป็นทั้งการฝึกฝนและกฎระเบียบไปในตัว, ศึกษาด้วยหลักอาวูโส नियมและการ DRILL (การฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง) เรียนรู้การใช้ชีวิตระบบสำนัก เคารพรุ่นพี่และผู้อาวุโส ฝึกฝนทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง, ศึกษาด้วยองค์ประกอบของละคร วิเคราะห์ นักแสดง เรื่องราว คนดู ตามวิธีการของคณะละครมรดกใหม่ เชื่อมโยงวิถีคิดของตัวละครกับสถานการณ์จริงในปัจจุบันของสังคม เปรียบเทียบครอบครัวของตัวเอง ชุมชน สิ่งแวดล้อมกับเรื่องราวในละคร, ศึกษาด้วยการเชื่อมโยงแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ (1) ศึกษาบทละครและการเล่นละคร (2) ศึกษาผ่านการเดินทางในวิถีชีวิตของการเป็นนักการละคร (3) ศึกษาผ่านการอ่าน

หนังสือ (4) ศึกษาผ่านบทเพลง (5) ศึกษาผ่านภาพยนตร์ (6) ศึกษากับ
วิทยากรพิเศษที่มีความสามารถเฉพาะทางนั้น ๆ วิธีการเชื่อมโยงแปดกลุ่ม
สาระการเรียนรู้นี้จะเลือกวิธีการศึกษาโดยพิจารณาจากความพร้อม
ความสนใจ และทักษะของผู้เรียนที่แตกต่างกันไป และในด้านความ
แตกต่างจากบ้านเรียนอื่น ๆ นั้น บ้านเรียนมรดกใหม่มีวิธีการสอนที่
ผสมผสานและมีเอกลักษณ์รวมทั้งมีการรวมเด็กบ้านเรียนมาเรียนร่วมกัน
ซึ่งแตกต่างจากบ้านเรียนปกติที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว สถานศึกษาที่
มีรูปแบบใกล้เคียงคือ โรงเรียนภัทราวดีมัธยมศึกษา มีการใช้ละคร
เชื่อมโยงและบูรณาการแปดกลุ่มสาระเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่
จดทะเบียนเป็นโรงเรียนสามัญ ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
บ้านเรียนมรดกใหม่มีนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลายสองรุ่น รุ่นแรกเจ็ดคน (พ.ศ. 2553) จบแล้วก็แยกย้ายกันไป
รุ่นที่สองเจ็ดคน (พ.ศ.2554) สามารถสอบเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัย
วิศวกรรมศาสตร์ เมืองसानตินิเกตัน ประเทศอินเดีย สาขาวิชาการละคร
ได้ทั้งหมด

คำหลัก: บ้านเรียนมรดกใหม่, การให้การศึกษาแบบองค์รวม, ละคร, บ้านเรียน

Abstract

The objective of this research is to study the methods of Moradokmai Home School on using theatre as a holistic education medium for youth and its results. And to study the difference between Moradokmai Home School and other home school. This study is a qualitative research conducted from 2008 to 2012.

The results founded that Moradokmai Home School is a small educational institute, with about 40 students and 16 teachers. There is no tuitions fee; the home schooling system is developed from a touring educational theatre group led by Janapakal Chanruang. Moradokmai Theatre Group started of by producing television programs, then transformed into a commercial theatre group and later evolved into the current educational and development theater group which use theater as a holistic education medium. The curriculum is approved by the Patumthani District1 Education Board under the Ministry of Education. The methods started with theatre as its foundation, students will learn the eight group of study branches via theatre story that related to those study branches, then the teachers will explain the subject to the students. The methods are developed around 6 core values (1) Do it together, Finish it together, (2) Do it until you can do it, (3) Live low, Act high, (4) Forget the result, focus on the cause, (5) There are no story that cannot be told, only incapable storyteller, (6) Be as you eat, be as you read, be as you teach. These 6 core values are both rules and practices. The learning methods are based on seniority and drill (continuous practices) - students learn to respect their senior and elder, continuously developing their skills, prepared to connect different body of knowledge, analyzing theatre elements - actor, story, and audience - by the Moradokmai ways, comparing the situation of the characters in the story with the current situation in the society,

learned about themselves, their community, and the environment. The eight braches of study are also learned by (1)Via theater play, (2) via traveling as a dramatist, (3) via reading, (4) via music, (5) via movies, (6) via special lecturer with specialized skills and knowledge. The students are selected to study each braches based on their individual skills, interests, and readiness, which is different from other home school. Moradokmai Home School has an integrated and distinctive system which brings home schooling students together, comparing to the home school managed by family. Similar educational institute is Patravadee High School, which used theater as a medium to learn eight study braches, but it is licensed as a regular school. Moradokmai Home School have two class which already graduated - Class of 2010, with 7 students, and class of 2011, with 7 students which can get into Visva Bharasti University, Santiniketan, India.

Keywords: Moradokmai Homeschool, Holistic Education, Theatre, Home school

บทนำ

คำสอนทางพระพุทธศาสนานั้นมีอิทธิพลต่อวิถีคิดและการมองโลกของพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคำสอนที่ให้มองโลกในลักษณะองค์รวม เพราะเหตุที่เกิดเป็นผลของการกระทำ จึงต้องมองสรรพสิ่งอย่างมีเอกภาพ ธรรมชาติเกิดขึ้นอย่างเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน รวมทั้งมนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ การศึกษาคือ การหาเหตุความสัมพันธ์ ความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันของสิ่งต่าง ๆ เกิดวิถีคิดแบบสืบสาวหาเหตุ

ปัจจัย สรรพสิ่งทำงานร่วมกัน จนสามารถเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่กับความ
สัมพันธ์นั้นได้ สังคมไทยดั้งเดิมอยู่ด้วยวิถีคิดนี้มาตลอด

จนเมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่
5 ที่นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชาวนาสู่สังคมกสิกร
(Farmer Society) เป็นยุคของปัญญาชน ชนชั้นปกครองรุ่นใหม่ที่ได้รับ
อิทธิพลตะวันตกเต็มตัว สิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญก็คือ
การปฏิรูปการเมืองการปกครอง โดยใช้กระบวนการสร้างอาณานิคม
ภายใน ตามแบบสร้างอาณานิคมของคนตะวันตกในภูมิภาคเอเชีย
อาคเนย์ อย่างเช่นการกำหนดการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นที่
ทำให้การดำรงอยู่ของสังคมบ้านและเมืองอย่างมีอิสระทางวัฒนธรรมต้อง
สุดสิ้นลง บ้านและเมืองกลายเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดไปจน
หมดสิ้น (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2554, หน้า 205)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม
ประเพณีและวัฒนธรรมของผู้คนเรียกได้ว่าแทบทุกส่วนและทุกมิติของ
ชีวิต แต่สิ่งที่เป็นปัญหาตามมาถึงปัจจุบันนั้นคือ เรื่องการศึกษาสำหรับ
เยาวชน ที่เกิดความไม่ชัดเจนในการจัดการศึกษา และการศึกษาใน
กระแสหลักก็ขัดกับสภาพบริบทชุมชน ที่สำคัญคือบริบทครอบครัว จนมี
คำกล่าวว่า “การศึกษาไทยพรากรูไปจากพ่อแม่”

การศึกษาในประเทศไทยเริ่มมีแบบแผนในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มี
การปฏิรูปการศึกษาจากเดิมที่การศึกษาเกิดขึ้นในวัดที่มีพระสงฆ์เป็นผู้ให้
ความรู้มาเป็นการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนตามแบบของตะวันตก
จึงทำให้ระบบการศึกษาของไทยเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิมเพราะ
การศึกษาในรูปแบบของตะวันตกทำให้โรงเรียนกลายเป็นศูนย์กลาง
ของระบบการศึกษาแทนที่วัด แม้หลักสูตรการเรียนการสอนดังกล่าวนั้น
เป็นผลให้การเรียนการสอนมีระบบมากขึ้นก็จริง แต่รูปแบบของการศึกษา

กระแสหลักนั้นประสบปัญหาบางส่วนที่สำคัญ คือความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จำเป็นถูกลดความสำคัญลง ความรู้ทางศีลธรรมที่ฝังรวมอยู่กับความรู้ด้านวิชาอาชีพก็ถูกแยกออกจากกัน นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ในตำรากับความรู้เพื่อการใช้ชีวิตได้ อีกทั้งเกิดค่านิยมเรื่องการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง เกิดการแข่งขันด้านชื่อเสียงมากกว่าการแสวงหาความรู้ที่แท้จริง (ส. ศิวรักษ์, 2554, หน้า 1)

ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันมีข้อจำกัด การจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนขาดการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจัง เรื่องการสร้างคุณธรรมจริยธรรมทั้งแก่เด็ก เยาวชนและประชาชน เพราะเน้นการท่องจำมากกว่าการนำไปปฏิบัติ เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมทั้งประเทศ วัฒนธรรมและค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในระบบอุตสาหกรรมหรือทุนนิยม ซึ่งก่อให้เกิดความเอารัดเอาเปรียบต่อสู้แข่งขันเพื่ออำนาจ ชื่อเสียง และโภคทรัพย์ ทำให้เกิดปัญหาสังคมนานาประการ (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2533, หน้า 1; คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม, 2535, หน้า 1) กลายเป็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมีเหตุมาจากการศึกษาแบบแยกส่วน และถ้าการแก้ปัญหาคือกลับไปใช้การศึกษาแบบเดิมนั้นคือการให้ศึกษาแบบองค์รวมแล้ว ก็ยังมีปัญหาตามมาอีกอยู่ดี เพราะประเทศไทยได้ใช้การศึกษาแบบแยกส่วนมาเป็นระยะเวลานานแล้ว มีการวางรากฐาน ระบบ ระเบียบวิธีการมากมายตามอย่างประเทศตะวันตก มีกระทรวงศึกษาธิการ มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการดูแลลงไปเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามลักษณะของการปกครองแบบ

ประชาธิปไตย การกลับไปใช้รูปแบบเดิมทันทีที่ให้พระสงฆ์มาสอนแล้ว นักเรียนทุกคนต้องบวชเรียนคงเป็นไปไม่ได้ จึงเกิดแนวคิดที่จะทำอย่างไรให้การศึกษาระบบที่มีลักษณะเฉพาะคือเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน สามารถนำมาใช้กับเยาวชนไทย ครอบครัวยุคใหม่ ที่มีพื้นฐานทางความคิดและรูปแบบการใช้ชีวิตแบบของศักราชก่อนแล้ว

ปัญหาดังกล่าวทำให้นักการศึกษาต้องมองหาวิธีการให้การศึกษารูปแบบอื่น หรือสร้างรูปแบบการศึกษาแบบใหม่เพิ่มขึ้น จนเกิดเป็นการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน ซึ่งการให้การศึกษามีหลายวิธีการ และในแต่ละวิธีการก็มีกระบวนการเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความหลากหลายทั้งทางกายภาพ สังคม และจิตวิทยา วิธีการอันหลากหลายนี้ สาเหตุที่สำคัญนอกจากปัญหาเรื่องเรียนแบบแยกส่วนดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีเหตุมาจากสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมมากขึ้น สภาพสังคมที่มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (Cross Culture) และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Multi Culture) มากขึ้น จนส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต ที่สามารถแบ่งย่อยกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ ลงไปได้อย่างแทบไม่มีที่สิ้นสุด กระบวนการให้การศึกษารูปแบบเฉพาะกลุ่มจึงค่อย ๆ เติบโตขึ้น จากความเป็นกลุ่มที่มีความเฉพาะหรืออัตลักษณ์ ที่ประกอบสร้างขึ้นมาจากพื้นที่ของตน แม้บางกลุ่มจะใช้ระยะเวลาบ่มเพาะไม่นานก็ตาม ดังนั้นการศึกษาเพียงรูปแบบเดียวในระบบจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเยาวชนได้

การศึกษาแบบทางเลือก (Alternative Education) ซึ่งหมายถึงการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่ไม่ประสงค์จะเรียนในระบบการศึกษาตามปกติ ซึ่งมีเหตุผลมาจากพื้นฐานของบุคคลตามปรัชญาความเชื่อทางการศึกษาและการเรียนรู้หรือตามปรัชญาความเชื่อทางการเมือง ปรัชญาความเชื่อทางศาสนาและความศรัทธา หรือเป็น

การสนองความต้องการส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะมิใช่การศึกษาที่จัดให้
กับบุคคลทั่วไป หรือแม้กระทั่งการสนองตอบของบุคคลที่จะปฏิเสธระบบ
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในการศึกษาระบบปกติ (รุ่งอรุณ
ไสยโสภณ., ม.ป.ป., หน้า 32)

การศึกษาแบบองค์รวมที่มีการนำมาประยุกต์ใช้ใหม่ในประเทศไทย
ไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่าเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนการปฏิรูปการศึกษาในปี
2542 และได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นการศึกษาทางเลือก (Alternative
Education) มาก่อน ซึ่งเกิดขึ้นทั้งในระบบและนอกระบบและมีรูปแบบที่
แตกต่างกันหลากหลาย รวมทั้งกรณีของบ้านเรียน (Home School) ด้วย
โดยมีลักษณะร่วม คือ การให้ความสำคัญของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
มากขึ้น และความสำคัญของสาระวิชาตามหลักสูตรเป็นรอง รวมทั้ง
ปรับเปลี่ยนบทบาทของครู จากการทำกับกรเรียนโดยสิ้นเชิง มาเป็น
ผู้นำพนักเรียนสู่การเรียนรู้เชิงประจักษ์ สัมผัสประสบการณ์ตรงด้วย
ตนเอง ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมและการงานจริงมากขึ้น

ในปัจจุบัน มีการจัดชนิดของการศึกษาไว้สี่ชนิด คือ การศึกษาใน
ระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-Formal
Education) การศึกษาตามอัธยาศัย (In-formal Education) และกลายเป็น
เป็นการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)

การศึกษาตามอัธยาศัยในลักษณะบ้านเรียน (Home School)
เป็นรูปแบบการศึกษาที่ใช้ระบบการเรียนการสอนที่เน้นการศึกษาแบบอยู่
บ้านโดยมีการจัดการเรียนสอนโดยผู้ปกครองเป็นผู้พัฒนาการจัดการ
ศึกษาดังกล่าวมีรูปแบบแตกต่างจากการศึกษากระแสหลักที่มีรูปแบบของ
การจัดการศึกษาแบบระบบเดียว หลักสูตรเดียว การศึกษาดังกล่าวได้รับ
การยอมรับและมีรูปร่างขึ้น เมื่อมีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 12 เปิดโอกาสให้บุคคล องค์กรเอกชน

ชุมชน สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ รวมไปถึงการจัดการศึกษาโดยครอบครัวที่เรียกกันที่บ้านเรียนหรือโฮมสคูล (Home School) (วิภาณี กาญจนากัญญาภรณ์, 2550, หน้า 1)

จากการประกาศพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำให้บทบาทของบ้านเรียนในสังคมไทยจึงเริ่มมีมากขึ้น จนกระทั่งปี 2547 ก็ได้มีการออกกฎกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง 'สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว' ซึ่งกำหนดให้ครอบครัวที่ต้องการจะจัดการศึกษาเองมาขออนุญาตที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ครอบครัวมีภูมิลำเนาอยู่ โดยพ่อแม่จะต้องเรียนจบไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เว้นแต่ได้รับการประเมินว่าเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการศึกษา (วิภาณี กาญจนากัญญาภรณ์, 2550, หน้า 1)

ดังนั้นรูปแบบการศึกษาแบบบ้านเรียนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในสังคมไทยมากขึ้นในเรื่องของการจัดระบบการศึกษาแบบทางเลือกใหม่

บ้านเรียนมรดกใหม่จัดตั้งขึ้นภายใต้การดำเนินงานของคณะละครมรดกใหม่ ซึ่งเป็นคณะละครที่ผลิตละครเวทีสัญจรเพื่อการศึกษา ตระเวนให้ความรู้เยาวชนทั่วประเทศเป็นเวลามากกว่า ๑๐ ปี จนกระทั่งคณะละครมรดกใหม่ที่นำโดยครูช่าง หรือ อาจารย์ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการให้การศึกษาแก่เยาวชนผ่านวิธีการของละครอย่างจริงจัง เพราะพบว่าละครเป็นศาสตร์ที่สามารถให้ความรู้แบบองค์รวมได้ สามารถบูรณาการความรู้ทั้งศาสตร์ ศิลปะ และการใช้ชีวิต จึงได้สร้างหลักสูตรบ้านเรียนมรดกใหม่ขึ้น ใน พ.ศ.2549 ภายใต้การดูแลของสมาคมคนเล่าเรื่อง ตั้งอยู่เลขที่ 25/5 หมู่ 5 ตำบลคลองหก

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยเปิดให้การศึกษาแก่นักเรียนทั้งระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา

ระบบการเรียนของบ้านเรียนมรดกใหม่จึงเป็นระบบการเรียนการสอน ตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ 2542 โดยบ้านเรียนมรดกใหม่จัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเสมือนหนึ่งผู้ปกครองตามที่ผู้ปกครองอนุญาต โดยผู้เรียนจะอยู่ร่วมกันในโรงเรียนในลักษณะของการศึกษาแบบสำนัก มีครูผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองแทนผู้ปกครองที่แท้จริง การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ปัจจุบัน 4 ตลอดจนถึงปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ทั้งหมดของผู้เรียน ครูผู้ปกครองทำงานในลักษณะของอาสาสมัครไม่รับเงินเดือน ยึดหลักการจัดการศึกษาเสมือนการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตนเอง (สมาคมคนเล่าเรื่อง, 2550, หน้า 4)

หลักสูตรการศึกษาจะเป็นหลักสูตรบูรณาการที่มีหลักสูตรกลางของโรงเรียนซึ่งเป็นหลักสูตรการบูรณาการด้วยหลักของพุทธศาสนา และศาสตร์ของศิลปะการละคร มีรายละเอียดปลีกย่อยเป็นหลักสูตรรายบุคคลตามศักยภาพ ตามพื้นฐาน และตามพัฒนาการของผู้เรียน และการวัดผลประเมินผลก็จะทำเป็นรายบุคคล เป็นการศึกษาแบบองค์รวมที่บูรณาการกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ เข้าไปในรูปแบบของละครเวที ทั้งแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สมาคมคนเล่าเรื่อง, 2550, หน้า 4)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและพัฒนาการของบ้านเรียนมรดกใหม่ในการศึกษาแบบองค์รวม
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการศึกษาแบบองค์รวมผ่านละครของบ้านเรียนมรดกใหม่
3. เปรียบเทียบการจัดการจัดการศึกษาแบบองค์รวมผ่านละครกับสถาบันการศึกษาอื่น

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตในแง่เวลาของการศึกษา ในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 - พ.ศ.2555 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่บ้านเรียนมรดกใหม่ได้จัดการเรียนการสอน
2. ขอบเขตในแง่เนื้อหาของการศึกษา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในเรื่องของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและพัฒนาการของบ้านเรียนมรดกใหม่ กระบวนการเรียนการสอนแบบองค์รวมของบ้านเรียนมรดกใหม่ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบองค์รวมผ่านละคร จากหลักสูตร และบทละครที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน
3. ขอบเขตในแง่ของสถานที่ ผู้วิจัยจะศึกษาบ้านเรียนมรดกใหม่ซึ่งตั้งอยู่ที่ 25/5 หมู่ 5 ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ภายใต้การดูแลของสมาคมคนเล่าเรื่อง

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาจากเอกสารชั้นต้น ซึ่งเป็นเอกสารที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์ใด ๆ เช่น เอกสารรายงานการประชุม เอกสารของคณะละครมรดกใหม่ บทละคร หรือหลักสูตรการศึกษาเป็นต้น และเอกสารชั้นรอง ซึ่งได้แก่ เอกสารที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วในระดับหนึ่ง เช่น บทความทางวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาการละคร ครูผู้ปกครอง ผู้สร้างหลักสูตร และผู้เขียนบทละคร ตลอดจนนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

3. กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเข้าสู่พื้นที่วิจัย มีดังนี้

3.1.1 การเตรียมอุปกรณ์ ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์สำหรับช่วยเก็บข้อมูล คือ เทปบันทึกเสียง โดยการบันทึกนั้นต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์

3.1.2 การแนะนำตัว ผู้วิจัยได้รับการแนะนำตัวต่อผู้นำคณะละครมรดกใหม่ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะอธิบายถึงว่าทำไมถึงเลือกมาทำวิจัยในพื้นที่ดังกล่าว โดยจะบอกถึงจุดประสงค์และผลที่ตามมาจากการวิจัย

3.2 การสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความไว้วางใจในการให้ข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยจะเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informant) หรือผู้ที่รู้เรื่องนั้นดี จะสัมภาษณ์โดยการสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการโดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ

3.4 การสรุปผลการวิจัย ในขั้นนี้จะเป็นกระบวนการของการตกผลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ การอ่านเอกสาร จากคำสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์บอกเล่า ซึ่งข้อมูลที่ได้เหล่านี้จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้หลักการตีความ (Interpretive Analysis) เพื่อให้ได้ข้อสรุป

4. การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะใช้หลักการที่สำคัญดังนี้

4.1 การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนต่างกัน ในการวิจัยนี้จะใช้ผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนหลากหลาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีจุดยืนต่างกันในการทำงานที่มีรูปแบบแตกต่างกัน

4.2 การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ในการวิจัยนี้จะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาแบบองค์รวมมาวิเคราะห์วิธีการจัดการศึกษาที่ผ่านละคร ซึ่งให้เด็กเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ละครเป็นสื่อการสอนโดยนำ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เข้าไปในบทละครที่เด็กใช้ในการเรียนรู้ และตีความออกมาในรูปแบบเชิงพรรณนา

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่องบ้านเรียนมรดกใหม่: การให้การศึกษาระบบของครอบครัวผ่านละคร ได้ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและพัฒนาการของบ้านเรียนมรดกใหม่ แรกเริ่มนั้น คำว่ามรดกใหม่เดิมที่เป็นชื่อของรายการโทรทัศน์ที่ผลิตโดยครูช่างชนประสงค์ภัก์ จันทรเรือง มรดกใหม่เป็นรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทุกวันอาทิตย์เวลา 9.00 น. ทาง ททบ.5 ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2535 เป็นรายการที่มีประเด็นเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทย เนื้อหาสาระของรายการเหมือนชื่อรายการคือเสนอสิ่งที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย โดยครูช่างนิยามว่า ศิลปวัฒนธรรมไทยคือมรดกจากบรรพบุรุษที่ใหม่อยู่เสมอ ปลายปี พ.ศ. 2535 รายการถูกถอดออกจากผังรายการโทรทัศน์เพราะรายการไม่เป็นที่นิยม

หลังจากที่ไม่ประสบความสำเร็จกับการผลิตรายการโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2537 ครูช่างจึงตัดสินใจสร้างละครเวทีอย่างจริงจังโดยใช้แนวคิดเดิมจากสารคดีเคยทำอยู่เดิม แต่ทำให้ทันสมัยมากขึ้น เช่นถ้าเป็นวรรณกรรมตะวันตกก็จะปรับรูปแบบให้มีความเป็นไทย มีประเด็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ไทย หรือถ้าเป็นวรรณกรรมไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมบนเนื้อหาของพุทธศาสนา ก็จะทำให้ล้าสมัย ปรับเป็นเนื้อหาสมัยใหม่ที่มีความสากล ในยุคนั้นคนที่ติดตามงานละครของครูช่าง ทั้งคนดูและนักวิจารณ์จะเรียกวิธีการทำละครของครูช่างว่า “ทำไทยให้เป็นเทศ ทำเทศให้เป็นไทย” ในช่วงแรกของการทำละครเวทีนั้นครูช่างยังคงใช้ดารานักแสดงชื่อดังเป็นผู้แสดง โดยเป็นการทำงานในรูปแบบของบริษัท

การทำงานของชาวมรดกใหม่ในรูปแบบบริษัทก็ค่อย ๆ ยุติกิจการลงที่ละบริษัทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2542 เนื่องจากประสบปัญหาหนี้สินที่มาจากการประกอบธุรกิจรายการโทรทัศน์ ครูช่างและกลุ่มคนทำงานได้

มองเห็นว่ากลุ่มยังสามารถใช้ละครเวทีมาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์สังคมต่อไปได้ ละครเวทีจึงเป็นการปรับตัวทั้งในด้านเศรษฐกิจ และในด้านอุดมการณ์ที่ต้องการจะผลิตสื่อที่สร้างสรรค์สังคมต่อไปให้ได้ โดยการหันมาเช่าโรงละครเล็ก ๆ และไม่ใช้ดาราในการแสดง โดยย้ายสำนักงานมาที่ตึกข้างและสร้างโรงละครมรดกใหม่ขึ้นเองเป็นครั้งแรก ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2542 คณะละครมรดกใหม่เปิดสอนการแสดงและเขียนบทให้บุคคลทั่วไป ทั้งเยาวชน นักศึกษา และผู้สนใจ โดยมีนโยบายในการเริ่มพัฒนาบุคลากรของมรดกใหม่ที่มีอยู่ให้มีศักยภาพมากขึ้นเพื่อบุคลากรนี้จะได้ผลิตงานละครที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาคณะ และพัฒนาสังคมอีกส่วนหนึ่งต่อไป การเปิดรับสมาชิกที่หลากหลายและการเปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ มากมายทำให้เกิดสมาชิกรุ่นใหม่ที่ไม่ได้มาจากลูกศิษย์ครูช่างที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพียงแห่งเดียวอีกต่อไป คณะละครมรดกใหม่มีสมาชิกเพิ่มขึ้นจนกลายเป็น 30 กว่าคน โดยยังใช้รูปแบบบริษัทในด้านการจัดการอยู่คือระบบเงินเดือน

ปี พ.ศ. 2542 บริษัทสุดท้ายของครูช่างก็ปิดกิจการลง พร้อมกับคืนสำนักงานชั้นสิบสามให้ตึกข้างเหลือเพียงส่วนของโรงละครที่ชั้นสี่เท่านั้น และด้วยภาวะเศรษฐกิจและหนี้สิน ทำให้สมาชิกของมรดกใหม่ลดลงเหลือเพียง 16 คน เนื่องจากบริษัทปิดกิจการหมดแล้ว ครูช่างจึงมีเวลาทำละครเวทีมากขึ้น ซึ่งครูช่างเลือกที่จะทำละครคลาสสิกของตะวันตกเพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกที่เหลืออยู่และแทบจะไม่รับเงินเดือน

จนกระทั่งได้มาทำละครเวทีสัญจรในปี พ.ศ. 2543 โดยมีละครเวทีสัญจร เรื่องแรกคือ สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน และเรื่องที่สองคือ พระอภัยมณี ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนจนกระทั่งเป็นที่ชื่นชอบและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากสถานศึกษา ซึ่งในช่วงปีนี้ ครูช่างได้ค้นพบศาสตร์ของการทำละครที่ไม่ต้องใช้แสงสีเสียง แต่ใช้วิธีการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวอย่าง

เข้มข้นระหว่างนักแสดงกับคนดูที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มากกว่าการใช้แสงสีเสียงเพื่อกระตุ้นความสนใจของคนดู และด้วยวิธีการดังกล่าวนี้เป็นจุดเริ่มต้นให้คณะละครมรดกใหม่ศึกษาและทดลองวิธีการให้ความรู้ผ่านละครแก่เยาวชนอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามคณะละครมรดกใหม่ ก็ต้องยุติโรงละครมรดกใหม่ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2544 เนื่องจากไม่สามารถสู้ราคาค่าเช่าสถานที่ซึ่งปรับตัวสูงขึ้นได้ จึงทำให้ต้องยุติบทบาทดังกล่าวลง

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2544 คณะละครมรดกใหม่ ได้เช่าสำนักงานที่ อารีย์โฮ (Royal City Avenue) ซึ่งขณะนั้นบรรยากาศและธุรกิจการท่องเที่ยวยามราตรีค่อนข้างซบเซาจึงเช่าได้ในราคาถูก แล้วปรับเป็นโรงละครในลักษณะตึกแถว เปิดการแสดง พร้อมกับการทำละครเวทีสัญจรเพื่อการศึกษาที่ไม่ใช้แสงสีเสียง โดยในแต่ละปีคณะละครมรดกใหม่แสดงเวทีสัญจรเฉลี่ยปีละ 800 ถึง 900 รอบ ซึ่งถือว่ามียอบการแสดงที่สูงมาก แต่อย่างไรก็ตามการทำงานที่ผ่านมาของคณะละครมรดกใหม่ยังประสบปัญหาอย่างต่อเนื่องจากปัญหานี้สินเดิมและรายได้ที่ไม่สูงนักเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น โดยเฉพาะอาชีพในสายวงการบันเทิง สาเหตุหนึ่งคือคณะละครมรดกใหม่เก็บค่าเข้าชมในราคาต่ำเพื่อให้เยาวชนทุกระดับสามารถเข้าชมได้นั่นคือ 10 บาทต่อคนเท่านั้น เป็นเหตุให้คณะละครมรดกใหม่ต้องเปลี่ยนสมาชิกและนักแสดงเป็นประจำ

ปี พ.ศ. 2545 คณะละครมรดกใหม่มีละครเวทีจัดแสดงที่โรงละครมรดกใหม่อารีย์โฮคือ ละครเวทีเรื่องรักเรียงคิว ซึ่งกำกับการแสดงโดยครูช่าง และเปิดสอนค่ายละครสำหรับเด็ก เขียนบท และโครงการละครต่าง ๆ ในส่วนของละครเวทีสัญจรนั้น ได้เพิ่มจากสามทีมเป็นสี่ทีมและสูงสุดถึงแปดทีม มีการเปิดรับนักแสดงจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ จนสมาชิกทั้งประจำและไม่ประจำมีรวมกันถึง 50 คน นอกจากนี้คณะละครมรดกใหม่ยังได้รับการสนับสนุนจากสถาบัน

เกอเธ่ (สถาบันศิลปะและวัฒนธรรมเยอรมัน) ให้ผลิตละครเวทีเรื่อง เฟาส์ ผู้เกือบจะไม่มักมากในกาม (Faust) ซึ่งเป็นบทประพันธ์ของเกอเธ่ ศิลปินคนสำคัญของเยอรมัน จัดแสดงที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยโรงใหญ่ อีกด้วย

ปี พ.ศ. 2546 คณะละครมรดกใหม่ผลิตละครเวทีสัญจรเรื่องที่สองคือ ชุนซ่างชุนแผนตอนเหตุเกิดที่ลานประหารจัดแสดงควบคู่ไปกับละครเวทีสัญจรเรื่องพระอภัยมณีตอนสินสมุทรร้องทุกข์ ส่วนละครที่จัดแสดงในโรงละครมรดกใหม่อาร์ซีเอเป็นเทศกาลละครทศชาติ โดยคณะละครมืออาชีพรวมทั้งคณะละครมรดกใหม่ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันนำทศชาติชาติมาตีความใหม่แล้วทำเป็นละครเวที ๑๐ เรื่อง ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงธันวาคม

เดือนตุลาคม 2546 ละครเวทีสัญจรเรื่องที่สามของคณะละครมรดกใหม่ก็ถูกสร้างขึ้น คือเรื่อง พระเวสสันดรตอนชุกผู้หวังดี และหลังจากเข้าโรงละครมาหลายปี ครูช่างตัดสินใจวางแผนระยะยาวสร้างโรงละครที่เป็นของตนเองโดยไม่เข้าโรงละครอีกต่อไป จนมาพบกับที่นาห้าไร่ที่ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แล้วตัดสินใจซื้อที่ดินและปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างอันได้แก่ที่พักและโรงละคร ปลายปี คณะละครมรดกใหม่ย้ายออกจากอาร์ซีเอ แล้วได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองของเยาวชนจากค่ายละคร Actor Junior ท่านหนึ่งให้ใช้บ้านห้าชั้นของตนที่ซอยลาดปลาเค้า 34 เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นสำนักงานชั่วคราวในระหว่างที่โรงละครแห่งใหม่ตำบลคลองหกกำลังก่อสร้าง

ปี พ.ศ. 2547 คณะละครมรดกใหม่ผลิตละครเวทีสัญจรเรื่องที่สี่คือ สุดสาครกัศิพ และเนื่องจากสถานที่ไม่อำนวยในการฝึกซ้อมละครครูช่างจึงเช่ารีสอร์ทของเพื่อนในราคาถูกที่อำเภอเขาใหญ่ จังหวัด

นครราชสีมา เพื่อฝึกซ้อมและพัฒนาละครเรื่องดังกล่าว โดยปีการศึกษา 2547 ภาคเรียนที่หนึ่งนั้นคณะละครมรดกใหม่จัดแสดงละครเวทีสัญจร เรื่องนี้เพียงเรื่องเดียวทั่วประเทศ จนกระทั่งเดือนตุลาคมปีนั้น โรงละครมรดกใหม่ที่ตำบลคลองหกสร้างเสร็จ สมาชิกมรดกใหม่ทั้งหมดจึงย้ายและปักหลักที่โรงละครแห่งนั้นเป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2548 หลังจากที่ย้ายสำนักงานการทำงานและโรงละครมาอยู่ที่คลองหกปทุมธานี และเปลี่ยนการทำงานมาเป็นในรูปแบบที่อิงพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง คณะละครมรดกใหม่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะสมาชิกที่ทำงานคือสมาชิกที่ตัดสินใจแล้วว่า จะทำงานโดยไม่ใช้เงินเป็นประเด็นหลักของการทำงาน ครูช่างเริ่มให้ความสำคัญกับการเกษตรแบบพึ่งตนเองและการอยู่ร่วมกันแบบชุมชนมากขึ้น สมาชิกทุกคนรับรู้ข้อดีร้ายรับร้ายจ่ายขององค์กรและจัดสรรแบ่งปันกันตามความเหมาะสมหรือความเดือดร้อนของแต่ละคน

ปี พ.ศ. 2549 บ้านเรียนมรดกใหม่ หรือ Moradokmai Homeschool ได้ถือกำเนิดขึ้น และได้รับเยาวชนด้อยโอกาสมาเรียนในระดับมัธยมด้วยหลักสูตรบ้านเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย โดยวางแผนหลักสูตรให้นักเรียนเหล่านี้ได้แสดงละครเวทีสัญจรควบคู่ไปกับการศึกษา มีการสร้างละครให้ครอบครัวกลุ่มสาระเรียนรู้ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของบ้านเรียนมรดกใหม่จะยึดถือแนวคิด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งจะจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเสมือนหนึ่งผู้ปกครอง ตามที่ผู้ปกครองอนุญาต โดยผู้เรียนจะอยู่ร่วมกันในโรงเรียนในลักษณะของการศึกษาแบบสำนัก มีครูผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองแทนผู้ปกครองที่แท้จริง และมีผู้เรียนทั้งหมดไม่เกิน 36 คน สัมพันธ์กับจำนวนของผู้ทำหน้าที่จัดการศึกษา ซึ่งเสมือนหนึ่งเป็นผู้ปกครองในลักษณะผู้เรียนไม่เกิน 6 คน ต่อครูผู้ปกครอง 2 คน หรือ อัตรา 1 ต่อ 3 โดยครู

ผู้ปกครองจะทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อ แม่ และครูไปในขณะเดียวกัน ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต บัณฑิต 4 ตลอดจนจบบัณฑิตพื้นฐานอื่น ๆ ทั้งหมดของผู้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบบ้านเรียน มรดกใหม่ให้สัมพันธ์กับเวลา (ชนประคัลภ์ จันทรเรือง, สัมภาษณ์ 4 มกราคม 2554)

ปี พ.ศ. 2550 เมื่อมีละครภาษาอังกฤษมรดกใหม่จึงได้รับเชิญไปแสดงละครในเทศกาลละครเยาวชนนานาชาติที่ประเทศอินเดีย จัดการแสดงทั้งหมดแปดรอบที่เมืองนิวเดลีและเซินใน คณะละครมรดกใหม่ เลือกละครเวทีสัญจรเรื่องพระอภัยมณีตอนสินสมุทรร้องทุกข์ ไปแสดงเป็นภาษาอังกฤษ ผลปรากฏว่าเป็นที่ถูกใจนักการละครหลายชาติจนเกิดการผูกสัมพันธ์กับคณะละครประเทศอื่น จากการแสดงครั้งนี้ทำให้อีกสองปีต่อมา คณะละครมรดกใหม่สามารถจัดเทศกาลละครนานาชาติ ปทุมธานีและมีผู้เข้าร่วมจากคณะละครต่างประเทศกว่า 15 ประเทศ

ในปี พ.ศ. 2551 หลักสูตรบ้านเรียนมรดกใหม่ปรับให้นักเรียนที่จะจบหลักสูตรนั้นต้องผ่านการแสดงในต่างประเทศอย่างน้อยคนละสองประเทศ และปีนี้มีนักเรียนทั้งหมด 22 คนทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งเด็กจากเครือข่ายละครของมรดกใหม่ที่มาอยู่ที่โรงละครมรดกใหม่เพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ความเป็นชุมชนของมรดกใหม่เริ่มชัดมากขึ้นเมื่อสมาชิกมรดกใหม่พร้อมใจกันสร้างความสัมพันธ์แบบพ่อดูแลลูก ครูดูแลศิษย์ พี่ดูแลน้อง น้องเลี้ยงลูกให้พี่เลี้ยง เป็นการสร้างความมั่นใจให้มรดกใหม่ว่าเส้นทางนี้ เป็นเส้นทางที่ถูกต้อง (ชนประคัลภ์ จันทรเรือง, สัมภาษณ์ 12 มกราคม 2554) และในปีนี้ได้สร้างละครเพื่อนำไปแสดงต่างประเทศอีกสามเรื่องคือ ละครเวทีเรื่อง เด็กชายชั่วคราวเด็กสาวชั่วคราว Boys and Girls (ได้แสดงในเทศกาล

ละครเพื่อการศึกษาที่ประเทศบราซิล ปี 2553 เทศกาลละครเยาวชน Vienna youth theatre festival ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ปี 2552 และ Ryan International Theatre Festival ณ กรุงนิวยอร์ก ปี 2551) ละครเวทีเรื่อง นารายณ์ปราบนาทก ตอนหน้าที่แห่งมวลมนุษยชาติ Nontok the Duty of Mankind (ได้แสดงในเทศกาลละคร ณ เมืองโอริสา ประเทศอินเดีย ปี 2551 และ Ryan International Theatre Festival ณ กรุงเคลี ประเทศอินเดีย ปี 2552) และละครเวทีเรื่อง พระเวสสันดรตอนซุกผู้หวังดี Wessandon the Lost Track to Nirvana (ได้ตระเวนแสดงในเทศกาลละครนานาชาติ ประเทศเนปาล ปี 2554 ประเทศโรมาเนีย ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเนเธอร์แลนด์ในปี 2552)

ปี พ.ศ. 2552 หลังจากตระเวนนำละครเวทีหลายเรื่องไปแสดงตามเทศกาลละครในต่างประเทศจนเป็นที่รู้จักได้ระดับหนึ่ง คณะละครมรดกใหม่จึงจัดเทศกาลละครนานาชาติปทุมธานี โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของจังหวัดปทุมธานีและหน่วยงานรัฐบาล ชักชวนเพื่อนนักการละครชาวต่างประเทศทั่วโลก นำคณะละครของตนมาแสดงละครเวทีในประเทศไทย โดยปีนี้ เครือข่ายชมรมละครที่มรดกใหม่ดูแลมีความเข้มแข็งและชัดเจนมากขึ้น มรดกใหม่ตั้งชื่อเครือข่ายดังกล่าวว่า เครือข่ายละครยามเช้า นอกจากคณะละครมรดกใหม่จะดูแลชมรมละครในนามเครือข่ายละครยามเช้าแล้ว ยังจัดค่ายละครสำหรับเครือข่ายตามภาคต่าง ๆ ทั้งเหนือ กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อจัดการองค์ความรู้ด้านละครให้มีประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งให้สมาชิกในแต่ละโรงเรียนจนมีความเป็นเอกภาพและสามัคคีมากขึ้น

จำนวนสมาชิกของเครือข่ายนั้นมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปีและเครือข่ายละครยามเช้ายังมีส่วนร่วมไปกับเทศกาลละครนานาชาติปทุมธานี คือ นอกจากจะเป็นคนดูแลหลักของละครนานาชาติในเทศกาลแล้ว นักการ

ละครชาวต่างประเทศจะมาสอนละครให้กับเยาวชน รวมทั้งบางคณะละครจากต่างประเทศก็เลือกสร้างงานโดยใช้เยาวชนจากเครือข่ายละครยามเช้าเป็นนักแสดง และจากความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มละครต่างประเทศ คณะละครมรดกใหม่จึงได้ผลิตงานละครร่วมกับนักแสดงและผู้กำกับจากอินเดียและอังกฤษในละครเวทีเรื่อง เบ้าหลอมคนดวง นอกจากนี้ยังนำการแสดงจากประเทศฮังการีเรื่อง ซามันเทล (Samuntale) มาจัดแสดงให้เยาวชนเครือข่ายละครยามเช้าภาคเหนือได้ชมอีกด้วย

พ.ศ. 2553 มรดกใหม่ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกบริหารของ Idea-International Drama/Theatre in Education Association เครือข่ายละครยามเช้ามีสมาชิกกว่า 60 โรงเรียนทั่วประเทศ และจัดละครผลิตละครร่วมกับศิลปินต่างประเทศอีกสองเรื่องคือ 1. ละครเวทีเรื่อง วงกลมน้ำนมแม่ (The Caucasian Chalk Circle) กำกับการแสดงโดย Hazel Roy จากประเทศอังกฤษ แสดงที่โรงละครชุมชนมรดกใหม่ 2. ละครเวทีเรื่อง บ้านเมืองก็ของเรา (Our Town) โดย Jill Navarre จาก Auroville Theatre แสดงที่โรงละครมรดกใหม่สาขาดอยบู่ไข่ จังหวัดเชียงราย

สำหรับบ้านเรียนมรดกใหม่นั้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกได้สำเร็จการศึกษาและเตรียมศึกษาต่อสาขาศิลปการละครที่มหาวิทยาลัยศานตินิเกตัน ประเทศอินเดียในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 ในปี พ.ศ. 2554 คณะละครมรดกใหม่ได้ทำการอบรมละครอย่างต่อเนื่องให้แก่ศูนย์ฝึกเยาวชน 6 แห่งของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในชื่อโครงการ “ละคร สุข สนุก กลัวย” ซึ่งการอบรมละครนี้ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 แต่เป็นในลักษณะทดลองเพื่อหาแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนจนกระทั่งปี พ.ศ. 2554 นี้เองที่ได้จัดโครงการอบรมแบบมียุทธศาสตร์ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้เยาวชนจากสถานพินิจก็เคยร่วมกิจกรรมนอกศูนย์ฝึกกับคณะละครมรดกใหม่และร่วมเทศกาลละครนานาชาติปทุมธานีตั้งแต่

ครั้งที่ 1 ด้วย ในปีนี้ครูช่างเริ่มบุกเบิกที่ดินผืนใหญ่ที่ อำเภอปากชม จังหวัดเลย (ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นที่ดินมรดกดั้งเดิมของครูช่าง) เพื่อเป็นชุมชน นักการละครที่สมบูรณ์แบบ สมาชิกถาวรทั้งหมด 16 คน มีที่ดินเป็นของตัวเอง คนละ 3 ไร่ ในชุมชนที่เป็นพื้นที่ส่วนรวมกว่า 300 ไร่ ซึ่งกำหนดให้เป็นพื้นที่ผลิตอาหารของสมาชิกกว่า 60 ชีวิต ที่ตั้งของวัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย ในชื่อ "สถาบันกุ่มุทาลัย" ดินแดนแห่งความรู้ มาจากชื่อนายกุ่มุท จันทรเรือง พ่อของ อาจารย์ชนประคัลภ์ ซึ่งมีความหมายว่า ดอกบัวสีขาว หรือ องค์ความรู้นั่นเอง

ปี พ.ศ. 2555 บ้านเรียนมรดกใหม่ได้แบ่งเด็กนักเรียนเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มแรกให้อยู่ที่จังหวัดเลย เพื่อฝึกฝนวิชาละคร ศึกษากการใช้ชีวิตที่นั่นและก่อร่างสร้างชุมชนตามที่วางแผนไว้ กลุ่มที่สองอยู่ที่โรงละครมรดกใหม่ คลองหก ปทุมธานี โดยมีภารกิจเพิ่มเติมคือจัดอบรมละคร และกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับละครเพื่อการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ปีนี้คณะละครมรดกใหม่ ได้เปิดตลาดในระดับนานาชาติมากขึ้น มีเป้าหมายคือจัดแสดงละครเวทีสัญจรในต่างประเทศ หรือเล่นละครทัวร์เมืองนอก การบุกเบิกครั้งนี้ ครูช่างนำละครเวทีเรื่อง นารายณ์ปราบนาหนก หน้าทีแห่งมวลมนุษยชาติ โดยเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษใหม่เป็น Duty is Duty ไปตระเวนแสดงทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาหนึ่งเดือน โดยครูช่างผลิตซัปรดสลับกับลูกชาย จากรัฐบอสตัน (Boston) ขับข้ามประเทศไปจนรัฐซานฟรานซิสโก (San Francisco) แสดงทั้งในวัดไทย มหาวิทยาลัย โรงละครประจำเมือง และยังเปิดอบรมการแสดงแบบไทยให้ชาวต่างชาติในช่วงเวลาดังกล่าวอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่า คณะละครมรดกใหม่ในปัจจุบันมีบทบาทในการให้การศึกษาแก่เยาวชนผ่านละครเวทีสัญจรเพื่อการศึกษาแก่เยาวชนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ทั่วประเทศและบ้านเรียนมรดกใหม่มีบทบาทในการให้การศึกษาแบบองค์รวมแก่นักเรียนบ้านเรียนมรดกใหม่ด้วยการเชื่อมโยงความรู้จากแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับศาสตร์ของละครและการใช้ชีวิต

2. วิธีการจัดการศึกษาแบบองค์รวมผ่านละครของบ้านเรียนมรดกใหม่นั้น เริ่มมาจากการที่ครูช่างค้นพบวิธีการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวระหว่างนักแสดงกับคนดู วิธีการดังกล่าวนี้สำหรับสมาชิกคณะละครมรดกใหม่แล้วถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าทั้งวิธีการทำละคร วิธีการใช้ชีวิต และวิธีการมองโลก เพราะแต่เดิมที่ทำละครเวทีแบบที่ต้องใช้แสงสีเสียงกระตุ้นความสนใจของคนดู นั้นหมายความว่าก็ต้องหาเงินมาจ่ายค่าแสงสีเสียง และต้องหาเงินมาจ่ายค่าคนดูแลแสงสีเสียง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็ตามมาเป็นเงาตามตัว การบริหารจัดการจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงวิธีการแบบบริษัทที่จำเป็นต้องแสวงหาผลกำไรได้ แต่เมื่อพบว่า นักแสดงสามารถใช้เสียงสดกับคนดูกว่า 600 คนได้ และสามารถทำให้คนดูทั้งหมดเงียบกริบในเวลาที่ต้องการให้เงียบ หรือทำให้หัวเราะแล้วกลับมาเงียบได้ตามที่ต้องการ โดยใช้เพียงการแสดงสดของนักแสดงเท่านั้น ค่าใช้จ่ายจากที่เคยมีต้อรอบรอบหลายหมื่นก็ลดลงเป็นอย่างมาก และสามารถลดค่าบัตรเข้าชมละครมากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ส่งผลให้ละครเวทีของคณะละครมรดกใหม่ สามารถแสดงได้ตามสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ เพราะเก็บค่าชมต่อหัวเพียง 10 บาท โรงเรียนที่ยากจนก็สามารถดูได้โดยไม่ต้องขอทุนจากหน่วยงานใด ๆ ให้ยากลำบาก แบบละครที่ใช้แสงสีเสียงที่ค่าใช้จ่ายต่อรอบนั้นหลายหมื่นบาท และคณะละครมรดกใหม่เองก็พร้อมลดค่าใช้จ่ายอันฟุ่มเฟือยของตนลงด้วยเช่นกัน

เมื่อละครเวทีสัญจรเพื่อการศึกษาของคณะละครมรดกใหม่ได้เข้าไปมีบทบาทตามสถาบันการศึกษาทั้งประถมศึกษา มัธยมศึกษาและ

อุดมศึกษาทั่วประเทศ ปีละเกือบหนึ่งพันรอบ ส่งผลให้ความสามารถของ
นักแสดงก็มีมากขึ้น รวมถึงการเห็นปัญหาตลอดสิบปีที่ผ่านมาของ
โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศในด้านการจัดการศึกษา เช่นพบว่าเยาวชนมี
ความสามารถในการอ่านหนังสือลดลงเรื่อย ๆ หรือครูไม่สามารถควบคุม
ให้เด็กทั้งห้องเงียบและสนใจการสอน แม้จะใช้ไมโครโฟนและไม่เรียวยช่วย
ในการสอนก็ตาม ทำให้มรดกใหม่เกิดความคิดที่จะทำตัวเองเป็นตัวอย่าง
ของการเรียนการสอนโดยใช้ละครเป็นหัวใจ และเมื่อทบทวนประสบการณ์
ที่ผ่านมา ก็พบว่า ลักษณะเฉพาะของละครนั้นมีความพิเศษอยู่ที่ เป็น
ศาสตร์ที่รวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาไว้ด้วยกัน เป็นทั้งบูรณาการศาสตร์
และศาสตร์แห่งองค์รวม การสร้างบ้านเรียน (Homeschool) จึงเกิดขึ้น
ด้วยความคิดที่จะเป็นตัวอย่างให้กับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้ และ
สามารถผลิตบุคลากรที่มีความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์สร้างประโยชน์
ต่อวงการศึกษาศิลปะต่อไป

แนวทางในการจัดการศึกษาด้วยระบบบ้านเรียน หรือการศึกษา
ตามอัธยาศัยด้วยละครของบ้านเรียนมรดกใหม่ได้ใช้วิธีการแบบ
ผสมผสาน และมีวิธีการเรียนรู้ในแบบต่าง ๆ เพื่อให้หลายวิธี ทั้งนี้เพื่อที่ครู
จะได้พิจารณาว่านักเรียนแต่ละคนเหมาะสมหรือมีความพร้อมในการ
เรียนด้วยวิธีการแบบใดบ้างในช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งโดยปกติแล้วนักเรียน
แต่ละคนจะได้ผ่านวิธีการเรียนรู้ในแบบต่าง ๆ ทุกชนิด เพียงแต่แต่ละคน
จะได้รับการเน้นต่างกันไปตามความถนัดและความสามารถในการเรียนรู้
ของแต่ละคนโดยผ่านการพิจารณาจากครูที่เลี้ยง ซึ่งสามารถแบ่งเป็นวิธี
การหลักได้ 4 วิธีดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาด้วยหลักปรัชญา 6 ข้อ 2. ศึกษา
ด้วยหลักอาวูโสเนียมและการ DRILL 3. ศึกษาด้วยองค์ประกอบของละคร
4. ศึกษาด้วยวิธีการเชื่อมโยง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

หลักปรัชญา 6 ข้อ นั้นคือหลักปรัชญา ที่ “ครูช่าง” พัฒนาขึ้นมา จากประสบการณ์ด้านการใช้ชีวิตทั้งในฐานะครูผู้สอนด้านการละครในระดับอุดมศึกษาและในฐานะผู้ก่อตั้งคณะละครมรดกใหม่ที่ผ่านการล้มลุกคลุกคลานใช้ละครเพื่อการศึกษา จากประสบการณ์ทั้งสองด้านนี้ ครูช่างพยายามมองหาประโยคที่สามารถอธิบายพฤติกรรมที่ถูกที่ควรในการใช้ชีวิตเพื่อการศึกษา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวต่อไปนี้ เมื่อปฏิบัติแล้วสามารถเอื้อให้เกิดการศึกษาแบบองค์รวมได้ง่ายขึ้น หลักปรัชญานี้ถึงจะเรียกว่าปรัชญาแต่แท้จริงแล้วเป็นหลักปฏิบัติมากกว่า และผู้ที่นำหลักนี้ไปใช้ไม่ใช่เพียงนักเรียนเท่านั้น แต่รวมถึงนักแสดงและครูผู้สอนด้วย โดยมีหลักดังต่อไปนี้ คือ 1 พร้อมใจกันทำพร้อมใจกันเลิก 2 ทำแล้วทำเล่าจนทำได้ 3 อยู่อย่างต่ำทำอย่างสูง 4 แผลที่ผล ทำที่เหตุ 5 ไม่มีเรื่องเล่าที่เล่าไม่ได้มีแต่นักแสดงที่เล่าไม่เป็น 6 เป็นอย่างที่กิน เป็นอย่างที่อ่าน เป็นอย่างที่สอน

ปรัชญาทั้งหกข้อนี้ ครูช่างนำมาขยาย และใช้พลิกแพลงเพื่ออธิบายในวาระต่าง ๆ กันตามความเหมาะสม บางครั้งก็สอนเรื่องเดียวหรือข้อเดียวอยู่เป็นเดือน ๆ บางครั้งวันเดียวก็อธิบายทั้งหมดทุกข้อโดยปกติแล้ว นักเรียนที่เพิ่งเข้ามาใหม่ จะเริ่มต้นด้วยการท่องปรัชญาทั้งหกข้อนี้เสียก่อน ท่องไปโดยยังไม่จำเป็นต้องรู้ว่ามันหมายถึงอะไร จากนั้นครูช่างจะค่อย ๆ อธิบายว่าแต่ละข้อมีความหมายอย่างไร ซึ่งไม่ใช่ครูช่างคนเดียวที่มีหน้าที่อธิบายปรัชญาทั้ง 6 ข้อนี้ ครูคนอื่น ๆ ก็มีหน้าที่เดียวกันนี้ด้วย การอธิบาย การสอน หรือการสาธิต จะเข้มข้นและลึกซึ้งขึ้นตามจำนวนปีของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนรุ่นพี่ที่เข้ามามาก่อนก็ต้องช่วยอธิบายและสอนปรัชญาหกข้อนี้ให้รุ่นน้องด้วยเช่นกัน และในขณะเดียวกัน ครูด้วยกันเองก็จะยกปรัชญาข้อต่าง ๆ มาถกกันอยู่เสมอในที่ประชุมเพื่อทบทวนและสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงสิ่งที่ทำอยู่ เป้าหมาย และ

ภารกิจ เพราะปรัชญาหกข้อนี้เป็นทั้งหลักการ แนวทาง และวิธีปฏิบัติอยู่แล้วในตัวของมันเอง

การศึกษาด้วยหลักอาวสุไณยัมและการ DRILL นั้นมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน หลักอาวสุไณยัมคือแนวทางที่คนสมัยก่อนใช้กันในระบบการเรียนแบบสำนัก เช่น เวลาที่พ่อแม่ฝากลูกหลานของตนให้เป็นศิษย์ของครูสำนักไหนก็ตาม จะยอมรับในหลักการของครูท่านนั้น และยอมรับให้ครูท่านนั้นเป็นผู้สอนโดยไม่คาดหวังถึงวิธีการสอน หรือรูปแบบการสอน กล่าวคือ เมื่อเด็กถึงมือครูแล้ว ครูจะทำอะไรก็แล้วแต่ความเมตตาของครู ในระบบสำนัก จะมีการลำดับขั้นกันโดยอาศัยหลักอาวสุไ คือครูน้อยเคารพครูใหญ่ น้องใหม่เคารพรุ่นพี่ เป็นทอด ๆ ลงไป เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีการเถียง จนกว่าจะถึงเวลาที่ให้เถียงหรือแสดงความเห็นโต้แย้งได้ และในระบบการปกครอง รุ่นพี่จะถูกเสมอและรุ่นน้องจะผิดเสมอ ในกรณีที่รุ่นพี่ทำผิดเสียเอง รุ่นพี่ที่อยู่มาก่อน หรือลำดับขั้นที่สูงกว่าจะเป็นคนจัดการทำโทษเอง รุ่นน้องไม่มีสิทธิวิงวายไม่ว่าสิ่งที่ตนทำจะถูกหรือผิด

รุ่นน้องมีหน้าที่ดูแลรุ่นพี่ในเรื่องการอำนวยความสะดวกทางกาย เช่น เตรียมสำรับอาหาร ซักผ้า ทำความสะอาดห้องให้รุ่นพี่ ส่วนรุ่นพี่มีหน้าที่ดูแลรุ่นน้องในเรื่องการศึกษา การฝึกฝน ดูแลเป็นขั้น ๆ ไป โดยจะมีครูน้อย ครูใหญ่ ดูแลเป็นลำดับขั้นขึ้นไปอีกที

ส่วนการ DRILL สำหรับระบบสำนักแล้วคือ วิธีการฝึกฝนของสำนักนั้น ๆ เช่น สำนักค้ายมวย ครูมวยก็จะให้ฝึกเตะต้นกล้วยตั้งแต่ฟ้าสว่างจนแดดออก สำนักดนตรีไทยก็เช่นกันที่ต้องฝึกดนตรีกันตั้งแต่เช้ามีด ฝึกเล่นเครื่องดนตรีไปเรื่อย ๆ ตามแต่ครูจะสั่งให้หยุด หัวใจของการศึกษาระบบนี้คือ ไม่ต้องกลางแกลงใจว่าที่ครูให้ฝึกนั้นมันดีหรือไม่ให้เชื่อไปเลยว่ามันดีแน่ ๆ ต้องทำอย่างต่อเนื่องอย่างมีวินัย แล้วจะได้

ทักษะเอง เมื่อได้ทักษะระดับหนึ่งแล้วจึงเริ่มสอนกันเรื่องหลักการ ทฤษฎี วิธีการนี้มีข้อดีที่เด่นชัดมากคือ ไม่ว่านักเรียนจะได้ปัญญาอย่างน้อยเท่าใดก็ตาม แต่นักเรียนแทบทุกคนจะได้ทักษะทางวิชาชีพไปอย่างแน่นอน นักเรียนขนาดจะตีระนาดได้รวดเร็ว เสียงละเอียด เพราะฝึกทุกวัน วันไหนขี้เกียจถ้าไม่ถูกรุ่นพี่ตีก็จะถูกครูทำโทษด้วยไม้เรียว แม้จะฝึกไปด้วยความกลัว แต่พอเวลาผ่านไป รู้ตัวอีกที นักเรียนขนาดคนนั้นก็เก่งแล้ว ซึ่งแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับการศึกษาไทยในระบบปัจจุบันที่ให้นักเรียนเลือกเรียนสิ่งที่ชอบโดยยังไม่ต้องมีทักษะใด ให้สิทธิตามใจนักเรียนเลือกเรียนสิ่งที่ชอบได้เร็วขึ้น เหตุผลหนึ่งมาจากการรับระบบการศึกษาแบบตะวันตกที่อยู่ภายใต้แนวคิดการให้สิทธิเสรีภาพกับทุกคนในการตัดสินใจ และผลที่เห็นได้ในปัจจุบันคือ เด็กเรียนมาก เลือกเรียนตามที่ตัวเองอยากเรียน แต่ไม่มีทักษะใด ๆ ในการประกอบอาชีพ

อีกหนึ่งวิธีการศึกษาที่สำคัญของบ้านเรียนมรดกใหม่ เรียกว่า ศึกษาด้วยองค์ประกอบของละคร คือการวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นตรงหน้าผ่านสายตาของนักการละคร หรือมองโลกด้วยรูปแบบของละคร วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ไม่เหมือนใครที่บ้านเรียนมรดกใหม่นำมาใช้ โดยวิเคราะห์ว่านักแสดง เรื่องราว คนดู มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างไร จับตัวละครในวรรณกรรมมาเป็นประเด็นแล้วศึกษาสภาพสังคมของตัวละคร ปัญหาและอุปสรรคของชีวิต โดยวิธีการนี้อยู่บนพื้นฐานความคิดว่า หากเข้าใจสิ่งที่ตัวละครต้องการแสดงออก หรือเป้าหมายของตัวละคร ก็จะเข้าใจเหตุผลของการกระทำของตัวละคร นอกจากนี้ การใช้องค์ประกอบของละครนั้นยังหมายรวมถึงวิธีการที่ครูช่างค้นพบ นั่นคือการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวระหว่างนักแสดงกับคนดูจนสามารถใช้เสียงสดโดยไม่ต้องตะเบ็งก็สามารถทำให้คนดูว่าหกร้อยคนได้ยินเสียงชัดเจน วิธีการนี้เริ่มต้นจากการที่นักแสดงสามารถหาคนฟังที่แท้จริงได้ ซึ่งเป็นคนฟัง

พิเศษเพียงหนึ่งเดียวที่นักแสดงต้องการจะส่งสารให้ วิธีการนี้คือการวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับคนดู จนทำให้เกิดความสัมพันธ์กับคนดูในระหว่างทำการแสดง คนดูจะเกิดความรู้สึกว่านักแสดงกำลังพูดคุยกับเขาเป็นการส่วนตัว ไม่ใช่คุยกับคนดูทั้งหมด หรือแสดงแบบทั่ว ๆ ไป ครูช่างใช้คำว่า การมีคนฟังที่แท้จริงและการสร้างคนฟังที่แท้จริง

ลักษณะเฉพาะของบ้านเรียนมรดกใหม่ ที่ไม่เหมือนกับบ้านเรียนอื่นหรือสถาบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอื่น ๆ ก็ตาม นั่นคือการใช้ละครเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ บ้านเรียนมรดกใหม่มีวิธีการหลายวิธีเพื่อให้นักเรียนได้เข้าถึงเนื้อหาความรู้ผ่านละคร โดยสามารถแยกย่อยออกได้ 6 วิธีการ ดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาบทละครและการเล่นละคร 2. ศึกษาผ่านการเดินทางในวิถีชีวิตของการเป็นนักการละคร 3. ศึกษาผ่านการอ่านหนังสือ 4. ศึกษาผ่านบทเพลง 5. ศึกษาผ่านภาพยนตร์ 6. ศึกษากับวิทยากรพิเศษที่มีความสามารถเฉพาะทางนั้น ๆ

วิธีการศึกษาทั้ง 6 วิธีการนี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนบ้านเรียนมรดกใหม่ โดยนักเรียนแต่ละคนจะได้ศึกษาวิธีการดังกล่าวนี้มากน้อยแตกต่างกันไปตามความสนใจและความสามารถของแต่ละคน ในขั้นแรกครูหรือพี่ ๆ จะวิเคราะห์เด็กหรือนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าแต่ละคนนั้น มีความเหมาะสมหรือพร้อมที่จะศึกษาด้วยวิธีใดมากที่สุด เพราะเด็กบางคนเข้ามาในตอนแรกอาจจะยังอ่านหนังสือไม่แตก แม้จะอยู่ชั้น ม.1 หรือ ม. 2 แล้วก็ตาม ฉะนั้นอาจจะต้องเริ่มต้นที่การดูภาพยนตร์และฟังเพลงก่อน จากนั้นจึงให้ถอดองค์ความรู้ออกมา หรือบางคนที่มีทักษะการละครดี ก็จะทำให้ศึกษาผ่านการเล่นละครและการอ่านบทละครไปเลย เป็นต้น

การศึกษาด้วยหลักปรัชญา 6 ข้อ หลักอาวูโสเนียมและการ DRILL องค์ประกอบของละคร และวิธีการเชื่อมโยง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น คือการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงการใช้ชีวิตเป็นหลัก วิชาการเป็นรอง เพราะด้วยวิธีการดังกล่าว สิ่งที่นักเรียนได้รับอย่างเด่นชัดที่สุดคือ ทักษะ การพึ่งตัวเอง การอยู่รอดโดยมีทักษะอาชีพ และมารยาทในการอยู่ร่วมกับ คนในสังคม จากนั้นความรู้ด้านวิชาการจะค่อย ๆ ถูกสร้างขึ้นมาจากการ บูรณาการ วิชาต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เข้ามาเป็นบทละครและ ให้นักเรียนได้ฝึกฝนแสดงละครจากเนื้อหาต่าง ๆ การเชื่อมโยงวิชาที่ แตกต่างกันสามารถทำได้ทันทีเมื่อเป็นละคร เพราะลักษณะเฉพาะของ ละครนั้นคือ การรวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาไว้ด้วยกัน ทั้งวรรณกรรม ภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ เช่น การทำละครเวทีเรื่องพระอภัยมณี นอกจากนักเรียนจะได้ศึกษาวรรณกรรมแล้ว ยังสามารถเชื่อมโยงกับ ประวัติศาสตร์และสภาพสังคม ในยุคสมัยของท่านสุนทรภู่ เช่น การเข้า มาของพ่อค้าตะวันตก หรือการร่วมสมัยกับนักประพันธ์ชาวต่างชาติที่มี ชื่อเสียง เพื่อเปรียบเทียบเรียนรู้ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งในส่วนของวิชาทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นอกเหนือ จากนักเรียนจะได้ทำละครประวัตินักวิทยาศาสตร์ เช่น ไอแซค นิวตัน อัลเบิร์ต ไอนสไตน์ ที่บูรณาการกับการศึกษาวิชาสังคมแล้ว จะเน้นให้ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การคำนวณรายรับรายจ่าย การเขียน แปลนจากละครเวที หรือการเปรียบเทียบวิถีชีวิตกับกาลามสูตรของ พุทธศาสนา เป็นต้น

3. เมื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาแบบองค์รวมผ่านละครกับ สถาบันการศึกษาอื่นพบว่า บ้านเรียนละครมรดกใหม่นั้น มีความโดดเด่น เฉพาะและแตกต่างจากบ้านเรียนอื่น ๆ อยู่หลายประการ ประการแรกคือ โดยปกติหลักสูตรบ้านเรียนนั้นผู้ปกครองจะเป็นผู้สอนเป็นหลัก

แต่บ้านเรียนละครมรดกใหม่ ผู้ปกครองจะยกให้ครูที่นี้เป็นผู้สอนหลักประการที่สอง คือ บ้านเรียนละครมรดกใหม่ใช้รูปแบบของละครเป็นวิธีการเข้าถึงการศึกษาทั้งในระบบ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ และความรู้ในการใช้ชีวิตตามวิถีของพุทธศาสนาและคณะละครมรดกใหม่เอง

ในประเทศไทย ยังมีบ้านเรียนอื่น ๆ ที่ใช้วิธีการเดียวกันดังกล่าว คือ การนำผู้เรียนหลักสูตรบ้านเรียนแต่ละคนมารวมกลุ่มเรียนด้วยกัน เช่น บ้านเรียนดวงตะวัน (เด็กปฐมวัย) หรือหลักสูตรบ้านเรียนของมูลนิธิเด็ก (เด็กประถม) ซึ่งบ้านเรียนแต่ละที่ที่กล่าวมานี้ไม่ได้ใช้ละครเป็นเครื่องมือการศึกษาโดยตรง แต่เป็นหน่วยหนึ่งของวิชาศิลปะ ดนตรี หรือกิจกรรมเสริม ผู้วิจัยจึงเลือกสถาบันการศึกษาอื่นที่ไม่ได้จัดการศึกษาแบบบ้านเรียน แต่มีความใกล้เคียงทางแนวคิดและวิธีการสอน โดยใช้วิธีการของละครเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้แบบองค์รวมตามเป้าหมายของการศึกษา วิจัย โรงเรียนภัทรทราวดีมัธยมศึกษา โดยรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่าทั้งหลักสูตร ตารางเรียนและวิธีการประเมินผล ไม่ได้แตกต่างจากโรงเรียนเอกชนอื่นใด แต่ความพิเศษของโรงเรียนนี้ คือ ครูและบุคลากรที่น่าสนใจ เพราะแรกเริ่มเดิมทีนั้น ครูเล็กผลิตงานละครเวทีอย่างต่อเนื่อง ลูกศิษย์ทั้งหลายที่อยู่รอบตัวล้วนเป็นนักการละครมากฝีมือบ้าง เป็นช่างเทคนิคบ้าง นักออกแบบแสง ออกแบบฉาก หรือนักดนตรีทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล รวมถึงนาฏศิลป์ จนวันหนึ่งเมื่อครูเล็กคิดทำโรงเรียน ลูกศิษย์ทั้งหลายที่เคารพและรักในครูเล็กที่ร่วมหัวจมท้ายกันมาแต่ต้น หลายคนมามีส่วนร่วมในการเริ่มสร้างโรงเรียนด้วย โรงเรียนของครูเล็ก จึงมีบุคลากรสองฝ่าย นั่นคือ ฝ่ายวิชาการและศิลป์ ฝ่ายวิชาการคือฝ่ายผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ และครูในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ส่วนฝ่ายศิลปินนั้นคือครูเล็กและลูกศิษย์ที่เป็นนักการละครมืออาชีพ มีทั้งที่อยู่ประจำและผลัด

เปลี่ยนหมุนเวียนมาบูรณาการศาสตร์และศิลป์ ซึ่งครูเล็กย้ำเสมอว่าที่นี่ไม่ใช่โรงเรียนการแสดง แต่คือโรงเรียนมัธยมธรรมดา ๆ แต่บูรณาการศาสตร์และศิลป์เข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน ชีวิตไม่ได้มีเพียงด้านเดียว แต่ชีวิตมีหลายด้าน ชีวิตคือการเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ละครหนึ่งเรื่อง นักเรียนจะได้เรียนรู้ไปทั้งวรรณกรรม ชั้นหลักษณฺ์ดนตรี การขับเสภา สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ การออกแบบนิเทศศิลป์ ทัศนศิลป์ และที่สำคัญที่สุด คือการทำงานร่วมกัน จึงกล่าวได้ว่าบ้านเรียนมรดกใหม่และโรงเรียนภัทราวดีมัธยมศึกษา ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในด้านหลักสูตรการศึกษา การคัดเลือกนักเรียนเข้ารับการศึกษ และพื้นฐานของนักเรียน แต่มีความคล้ายกันหลายด้านนั้นคือ

1. มีผู้ก่อตั้งที่มีชื่อเสียง ที่มีประวัติการทำงานเริ่มต้นจากสายศิลปะการบันเทิงแล้วพัฒนาไปสู่ศิลปะการละครเพื่อการศึกษาและสนใจในพุทธศาสนาเช่นเดียวกันนั้นคือ ครูเล็ก ภัทราวดี มีชูธน เจ้าของโรงเรียนภัทราวดีมัธยมศึกษา และครูช่าง ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง ประธานองค์ความรู้คณะละครมรดกใหม่
2. มีเจตนาให้ความรู้กับนักเรียนโดยใช้ละครบูรณาการศาสตร์และศิลป์ให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม ครอบคลุมมิติการศึกษาทั้งทางโลก ทางธรรม และการใช้ชีวิต
3. มีครูรุ่นใหม่ที่เพิ่มบทบาทตัวเองจากศิลปินเป็นนักการศึกษา ผู้จัดการเรียนการสอน และพี่เลี้ยงที่ปรึกษา เช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป บ้านเรียนมรดกใหม่ ในการดูแลของครูช่าง ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง คือสถานศึกษาที่ใช้รูปแบบการศึกษาทางเลือกคือ การศึกษาตามอัธยาศัยหรือบ้านเรียน (Home School) เป็นรูปแบบในการให้การศึกษาแก่เยาวชนในระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาซึ่งสามารถสำเร็จการศึกษาได้จริงและได้วุฒิการศึกษาถูกต้องจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีพัฒนาการมาจากการเป็นคณะละครที่แสดงละครเวที

สัญญาเพื่อการศึกษาตระเวนแสดงละครที่มีเนื้อหาจากบทเรียนให้กับ
เยาวชนตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543
จนกระทั่งได้สร้างสถาบันการศึกษาของตนเองในปี พ.ศ. 2549 ด้วย
รูปแบบบ้านเรียนดังกล่าว แต่มีความแตกต่างคือ ใช้ศาสตร์ของศิลปะ
การละครเป็นหัวใจในการจัดการศึกษา แล้วเชื่อมโยงความรู้ทั้ง 8 กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ตามกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการเข้ากับการเรียนรู้
ผ่านละครจนผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ในรูปแบบองค์รวม มองเห็น
ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันของวิชาความรู้แขนงต่าง ๆ กับการใช้ชีวิต
ด้วยวิธีการสอนสี่วิธีหลักคือ 1. ศึกษาด้วยหลักปรัชญา 6 ข้อของ
คณะละครมรดกใหม่ที่พูดถึงการใช้ชีวิตตามวิถีของคนทำงานละคร
ข้อ 2. ศึกษาด้วยหลักอาวูโลนิยมและการ DRILL (การฝึกฝนต่อเนื่อง
อย่างจริงจัง) 3. ศึกษาด้วยองค์ประกอบของละคร 4. ศึกษาด้วยวิธีการ
เชื่อมโยง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เข้ากับการเรียนรู้ผ่านละคร ทั้งนี้มีสถาบัน
การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่มีแนวทางและวิธีการจัดการเรียนการ
สอนที่ใกล้เคียงกันคือโรงเรียนภัทราวดีมัธยมศึกษา โดยการดูแลของ
ครูเล็ก ภัทราวดี มีชูธน ซึ่งโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนในระบบที่ประยุกต์เอา
ศิลปะการละครมาช่วยเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเห็นความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน
ของศาสตร์ต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม

บรรณานุกรม

- กิตติภูมิ มีประดิษฐ. (2543). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง. (2548). *สถานการณ์: ปัจจัยแรกที่ทำให้ละคร
สนุก*. กรุงเทพฯ: คนเล่าเรื่อง.
- ดวงแข บัวประโคน. (2547). *การใช้สื่อละครเพื่อการพัฒนาชุมชนของ
กลุ่มละครมะขามป้อม : กรณีศึกษาจากพื้นที่ทำงานที่มีบริบท
แตกต่างกัน 4 พื้นที่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.
- พนิดา รุปลนางกูร. (2549). *นโยบายการส่งเสริมศิลปปะการละครเพื่อการ
พัฒนาเอกชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งอรุณ ไสยโสภณ. (ม.ป.ป.). *เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบ
การดำเนินงาน กศน. : คัมภีร์ กศน. วันที่สี่พัน 12 มกราคม
2554*, จาก <http://ebook.nfe.go.th/>
- วิภาณี กาญจนภิญโญกุล. (2550, 9 กุมภาพันธ์). *โฮมสตูด ทางรอดหรือ
ทางเลือก*. กรุงเทพฯธุรกิจ.
- ส ศิวลักษณ์. (2554). *การศึกษาไทยทางเลือกในอนาคต*. วันที่สี่พัน 12
มกราคม 2554, จาก <http://www.sulak-sivaraksa.org/th>.
- สมาคมคนเล่าเรื่อง. (2550). *หลักสูตรการเรียนรู้อิงโรงเรียนมรดกใหม่
โฮมสตูด*. ปทุมธานี: สมาคมคนเล่าเรื่อง.

นามานุกรม

- ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง. (2554, 12 พฤศจิกายน). 25/5 หมู่ 5 ต.คลองหก
อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี.